

Høring om strategi for Sør-Hålogaland bispedømme frem til 2030

Innledning

To store begivenheter fant sted i vårt bispedømme høsten 2023 – nye råd ble valgt og ny biskop ble vigslet. I seg selv viktige hendelser som begge gir oss sjansen til å stoppe litt opp og tenke – hvor skal vi nå? 2023 brakte også med seg avklaring på organisasjonsspørsmålet som har vært mye debattert i vår kirke. Prosjektet med å få én organisasjon ble avsluttet, og det ble bestemt at videre organisasjonsutvikling skulle ta utgangspunkt i utstrakt samarbeid mellom arbeidsgiverlinjene. Avklaringen ble godt mottatt og gav et viktig premiss for arbeidet videre. Derfor sender vi et forslag til strategi for Sør-Hålogaland til alle råd og alle ansatte, slik at de kan gi sin tilbakemelding.

Bispedømmet startet sitt strategiarbeid i februar, da det nye bispedømmerådet, prostene, biskop og ledelse ved bispedømmekontoret var samlet. Deretter ble det opprettet en gruppe bestående av leder og nestleder i bispedømmerådet, prost i Lofoten, stiftsdirektør og biskop. Denne gruppen har «destillert» strategien frem til det dokumentet som er vedlagt her.

Vi ønsker tilbakemelding på prioriteringene vi foreslår – og ønsker med en slik prosess å sørge for at alle aktører i SHB høres om de foreslåtte valgene. Alle tilbakemeldinger blir hørt før Sør-Hålogaland bispedømmes strategi frem mot 2030 vedtas i møte 4. desember.

Forutsetninger

Kirke skjer alltid lokalt

Dette betyr, ganske enkelt, at det er i menigheten kirkens liv utfolder seg. Alle andre nivå i organisasjonen er til for å støtte opp om det arbeidet som skjer lokalt. Derfor må strategien være så «rund» at den ikke låser menighetens planarbeid, men heller gir et godt utgangspunkt for lokale idéer, handlingsplaner og tiltak.

Samarbeid

Skal vi lykkes er det viktig at vi trekker i samme retning. Det betyr ikke at vi skal bli like eller gjøre det samme – men at den overordnede visjonen skal virkeliggjøres igjennom å være *en bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende folkekirke*. Når vi gjennom denne prosessen "spisser" strategien, er det viktig at alle – faggrupper, administrativt ansatte og råd – blir enige om hvilke tiltak som skal gjelde i hver enkel menighet. Skal vi lykkes med å sette disse tiltakene ut i livet vil samarbeid være avgjørende. En diakonal, kulturell og formidlende tilnærming til ulike typer tiltak vil i neste omgang bidra til å skape nødvendig sammenheng og bedre tiltak.

Samledelse er også et viktig stikkord hvor lokal kirkeledelse – kirkeverge og prost – ivaretar ulike ledelsesaspekter og på hver sin måte legger til rette for at oppdraget løses. Menighetsrådets årlige møter med de ansatte og bispedømmerådets samrådsmøter er gode muligheter her.

Konkret og forpliktende

Strategiarbeidet må munne ut i noe konkret. Når det står at barn og unge prioriteres, så må lokale råd finne ut hvordan det skal komme til uttrykk i lokale planer, og de ansatte må oversette disse planene til konkrete tiltak. Hvis barn og unge skal prioriteres, innebærer det at lokale råd finner ut hvordan det skal komme til uttrykk i lokale planer, og de ansatte må i samarbeid med sin arbeidsgiver oversette planene til lokale tiltak. Planene utformes i krysspunktet mellom overordnet strategi, kjennskap til lokale forhold og tilgjengelige ressurser. Alle planer og tiltak som vedtas må være forpliktende (slik at de ikke havner i en skuff og blir glemt.)

Tilsynet

Biskopens hovedoppgave er å føre tilsyn (Tjenesteordning for biskoper §1). Tilsynet har utgangspunkt i bibel- og bekjennelse, men også tilsynet må prioritere for å holde fokus og finne sammenheng i kirka vår. Gjennom tilsynet ønsker også biskopen å bidra til at de kirkelige råd i bispedømmet får hjelp til å holde fokus på prioriterte oppgaver. Når strategien er vedtatt vil den være styrende for biskopens tilsyn mot 2030. Det vil si at de punktene som står i strategiplanen i særdeleshet vil etterspørres på visitaser, andre tilsynssamlinger og i samarbeidet med kirkeverger og proster. Strategien vil også være tema i andre samarbeidsforum biskop og bispedømmeråd er en del av.

Dette betyr også at bispedømmerådets stab er forpliktet på å støtte lokalmenigheten i arbeidet med både satsningsområder og utviklingsområder – som sparringpartnere og veiledere.

Hva med alt som ikke står?

I en strategiplan som tar sikte på å prioritere og å fokusere arbeidet, vil det alltid være noe som mangler. Det betyr ikke at man skal la være å gjøre tiltak som ikke treffes direkte av strategiplanen, men når man må prioritere så er strategiplanen til hjelp.

Vi har f.eks. ikke brukt ordet diakoni i strategiplanen. Dette har sammenheng med at alt kirkelig arbeid har en diakonal grunntanke. På samme måte som vi ikke har brukt ordet teologi. Diakoni og teologi er de fagdisipliner ligger til grunn for mye av det vi gjør. Det betyr at man bruker dette begrepsparet for å finne ut av et tiltaks relevans.

Diakoni

Alt kirkelig arbeid har en diakonal grunntanke. Diakoni og teologi er de fagdisipliner som begrunner alt det vi gjør. Samtidig er det tiltak som er spesifikt diakonale innenfor alle aldersgrupper som bidrar til å motvirke utenforskap, skape fellesskap og møte folk i sorg og kriser.

Satsningsområder

Dette er de områdene vi foreslår skal satses på de neste årene frem mot 2030. Med andre ord skal disse fire punktene komme først når man legger planer og prioriterer i Sør-Hålogaland bispedømme.

Barn, unge og unge voksne

Det har så langt vært stor enighet om at dette punktet er det viktigste. Barn og unge er til enhver tid representanter for den tid som kommer. De er viktige for kirken som har forpliktet seg i dåpen, og har et særskilt ansvar for å ivareta barn og unge.

Trosopplæringen med sitt faseprogram har vært, og er, viktige. Først og fremst fordi det gir lavterskel breddetilbud. Utfordringer er at faseprogrammet ikke på samme måte gir barn og unge tid nok til å

kjenne seg som en integrert og inkludert del av menigheten. Derfor peker vi nå også på det kontinuerlige arbeidet.

Velkjent kontinuerlig arbeid for barn og unge er: kor, musikk, klubb og speider. Mange har slike tilbud allerede – da vil satsning bety å utvikle arbeidet videre. Har man ikke slikt arbeid så vil det være behov for å utvikle dette i tråd med de ressurser som finnes lokalt.

Konfirmantarbeidet bruker vi allerede store ressurser på. Noen opplever tilbakegang, mens andre fortsatt har høy deltakelse. Vi ønsker at konfirmantarbeidet i større grad enn i dag skal lede til et kirkelig engasjement. Det betyr at konfirmasjonstiden bør legge vekt på at ungdommene blir motivert til å være en del av det kirkelige arbeidet, som deltakere i gudstjenesteliv og fellesskap. Mange har gode erfaringer med MILK (Mini-leder-kurs) og lignende.

Gudstjenester

Fellesskapet rundt ord og sakrament er konstituerende for kirka. Derfor er det ikke uvanlig å si at gudstjenesten er det viktigste vi gjør. Her deler vi bibelord, preken, bønner, dåp og nattverd. Alt dette er sentralt i vår trosutøvelse.

Vi strever med å opprettholde og bidra til begeistring for gudstjeneste (med mange hederlige unntak). Derfor må vi fortsatt forsøke å gjøre gudstjenesten til et høydepunkt og midtpunkt for fellesskapet. Hva det betyr må vi finne ut av sammen. Bildet er nok sammensatt – men et viktig stikkord er fleksibilitet, stedegngjøring (lokale forhold) og involvering. Mindre viktig er det at liturgi, preken og salmesang er perfekt – men heller at det berører menneskene og tiden som de er en del av. Vi vil utfordre menighetene til å være kreative uten at de blir anarkistiske.

Frivillighet

Frivillighet har alltid vært knyttet til kirken. Nåden som blir gitt oss motiverer til å gi noe tilbake. Derfor er frivillighet noe mer enn behovet for at ulike oppgaver gjøres av frivillige. Frivillighet er en sentral del av vår kirkelige selvforståelse. Vi ser det tydeligst i rådsstrukturen i vår kirke (den synodale kirke). Det er viktig at frivilligheten ikke blir ene og alene oppgavebasert, men at frivilligheten har en verdi i seg selv. Slik var det de kristne organisasjonene opererte. I og med at mange av organisasjonene ikke er tilstedeværende i dag, så må vi som kirke overta den funksjonen. Frivilligheten må gis ansvar og frihet til å være med å forme morgendagens kirke.

Forsoning

Forsoning er viktig for kirka. Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport fra juni -23 har vist dette tydelig. I SHB er det særlig viktig med forsoning knyttet til lule- og pitesamer. Vi har et kirkelivsprosjekt gående, og BDR har vedtatt at det skal opprettes en lulesamisk kategorialmenighet. Det forplikter oss både som bispedømme og som menigheter i vårt bispedømme. Vi må bidra til at kategorialmenighet (egen menighet som ikke er begrenset til et geografisk område) skal virkeliggjøres, og for at det samiske nærvær i våre menigheter løftes frem som en naturlig del av menighetslivet. I særdeleshet er det viktig å motvirke alle pågående ettervirkninger av fornorskningspolitikken. Fortsatt trenger vi å utvikle teologi som rommer samisk verdensanskuelse.

Utviklingsområder

Der satsningsområdene er selvstendige områder hvor det forventes en særskilt satsning, så er utviklingsområder det som går på tvers av organisasjonen.

Kommunikasjon

Kirka trenger å nå ut med budskapet, og med informasjon om aktivitet og tilbud. Kirka trenger også å lytte til medlemmer og brukere, og høre om deres ønsker og opplevelser. God og åpen kontakt er også viktig mellom ansatte og engasjerte i ulike lag i kirka. Vi ønsker god informasjonsflyt, kultur og rutiner for tilbakemelding, og åpenhet.

Noen sier spøkefullt at DnK er Norges best bevarte hemmelighet. Det er nok en sannhet med modifikasjoner – men dessverre er det vi gjør for lite kjent. Derfor må vi reflektere over hvordan vi kan nå ut til våre medlemmer. Noen har menighetsblad, andre satser på SoMe og noen driver med plakater. Det er selvsagt utfordrende å nå igjennom all informasjonsstøy fra ulike kanaler, men likevel fremdeles viktig for å gjøre tilbud, tiltak, arrangementer og gudstjenester kjent. Igjen er det viktigste at noe gjøres. Lykkes man med informasjonsarbeidet, eller bør man se til andre løsninger?

Miljø, klima og bærekraft

I vår tradisjon er det menneskene som forvalter kloden. Det er et tungt ansvar i disse dager. Uforholdsmessig stor beskatning av naturressurser gjør at kloden blir varmere og forventninger om stadig vekst gjør at naturen kommer under press. Vi har et ansvar for å bringe dette tilbake i balanse slik at de kommende generasjoner både kan leve på og leve av jordas ressurser. Her det mulighet for både verdiformidling og konkret arbeid. Rydding av plast, både nært havet og i naturen ellers, er ett av de områdene vi vil peke på som mulighet. Følg opp FNs bærekraftsmål.

Samisk kirkeliv

Vi har et pågående prosjekt knyttet til samisk kirkeliv. En av målsettingene er at samiske identitetsuttrykk skal få utvikles på egne premisser. Dette er vesentlig for hele kirken.

Samisk natur- og virkelighetsforståelse gir en viktig korreksjon til utnyttelse av naturen (jfr punktet over). Derfor er både samisk etikk og samiske trosuttrykk, som hjelper oss til å forstå viktigheten av å bevare og leve nært naturen, bra for hele Den norske kirke. Et nytt søkelys på økologisk teologi vil bidra til at samisk- og urfolksperspektiver blir en sentral del av vår teologiske utvikling.

Åpen kirke

Kirken skal åpne rom for tro. Bokstavelig forstått er det våre kirkerom. Selv om mange av dem er gamle og omfattet av et særskilt vern, skal de også være bruksrom. Rom som er tilgjengelige for menneskene som vil besøke dem. Å holde kirkene åpne byr på utfordringer. Det krever blant annet vakthold og at verdigjenstander sikres. Her utfordres menighetene til å reflektere over på hvilken måte og til hvilke tidspunkt man har mulighet til å bidra.

Kunst og kultur

Kultur kan beskrives som det som binder oss sammen, men den kan også være det som skiller. Kultur er likevel nødvendig for å skape uttrykk hvor vi berøres. Derfor er det viktig med stor kultursensitivitet – og stor bredde i de kulturelle uttrykkene som representerer oss som kirke. «Kirkemusikk og andre kunstneriske uttrykksformer er integrert i og utvider kirkens forkynnelse, trospraksis og tilbedelse» (KM11/18)

Kunst – og kulturarbeidet i kirken er viktig i et dannelsesperspektiv for alle generasjoner, for inkludering og for mangfoldet. Vi skal være kulturåpne, kvalitetsbevisste og uredde.

Samfunnsoppdraget

Da vi var statskirke, var oppdraget gitt til oss av bevilgende myndigheter. Nå bestemmer vi selv omfanget av vårt oppdrag. Da er det viktig å være seg bevisst at vi er en del av en større samfunnsstruktur. Dermed har vi et ansvar god samfunnsutvikling og er en naturlig del av samfunnsberedskapen.

Profil

Dette er det mest åpne spørsmålet i høringen. Her har vi kommet med 4 forslag – hvor 3 er nokså like. Det viktige med å ha en profil er at vårt bispedømme skal tre tydeligere frem – slik at vi aktivt kan markedsføre det vi vil være kjent for. Det er særlig viktig i forbindelse med rekruttering, men vil også være førende for hvordan vi oppfattes. Vi må ta ansvar for fortellingen / historien om Sør-Hålogaland bispedømme. Da kan en tydelig profil som, både er beskrivende og innholdsbestemmende for oss, være med på å gi en god beskrivelse.

Spørsmålet er om vi skal gå for en av de fire varianter som er foreslått eller om vi skal satse på noe helt annet. Så langt har det vært delte meninger om hva som er god profil for oss. Vi ber dere om å komme med begrunnede tilbakemeldinger.

Det inkluderende bispedømmet

Det er lett å tenke på ulike grupper som skal inkluderes, både når det gjelder medlemmer og ansatte. Og det handler om dette også, og da MÅ alle grupper ivaretas – ikke bare noen. Vi har erfart at enkelte grupper får mye og nødvendig fokus, mens andre grupper overses. Men det handler ikke bare om disse gruppene av brukere, det handler også om hvordan vi er som arbeidsgivere. Ser vi våre medarbeidere?

Å være inkluderende betyr ikke at alle får det de vil ha. Nettopp det å være inkluderende sikrer at f.eks. den som er best kvalifisert får en stilling, og at ikke andre elementer som etnisitet, samlivsform, utviklingshemming, kjønns-uttrykk, eller lignende veier tyngre.

Det mangfoldige bispedømmet

Hva med en mangfoldserklæring i alle utlysningstekster? Kan vi vise at vi har prester og andre ansatte med annen kulturell bakgrunn enn den norske? Har vi stillinger som kan innehas av prester uavhengig av funksjonsbegrensninger? Er vi mangfoldige i uttrykk og innhold. En mangfoldig natur.

Det inkluderende og mangfoldige bispedømme.

Som ovenfor

Velsignet, vilt og vakkert

Dette er på en annen måte en beskrivende profil. Det peker mot natur, men kan også si noe om et nordlandsk lynne. Det er slagordspreget, men har sterke bokstavrim som er lett å bruke. Men det sier kanskje ikke så mye om realitetene knyttet til det å være en del av vårt menighetsliv som deltaker, frivillig eller ansatt.

Tilbakemelding

Bispedømmerådet skal vedta ny strategi på sitt møte 4. desember 2024, som vil gjelde fra 01.01.2025. Vi ber om tilbakemelding og innspill innen 31. oktober 2024, bruk lenken her:

Avslutning

Å formulere en strategi og visjoner for hvordan vi vil være kirke er fint, men det som skjer i kirker og menigheter i hele bispedømmet som er viktigst. Vi håper å samle kreftene, satse på samarbeid og felles inspirasjon for mer himmel på jord i Nordland, Sør-Hålogaland bispedømme.

Bispedømmerådet inviterer til samrådsmøte 16.september kl 18 – 20 der strategi blir hovedsak.

Velkommen til fortsatt samarbeid!

Lars Evan Lauritzen

Leder i Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Svein Valle

Biskop